

Förslag till remissvar, Regional indelning (SoU 2016:48)

Regionsbildningen må i grunden vara en ren administrativ förändring av hur samhällets stora hjul, såsom sjukvård, högre utbildning och myndighetssamverkan, organiserar **men** den har också en direkt, djup inverkan på alla de människor som bor i de blivande regionerna.

På flera avgörande punkter upplever vi att indelningskommitténs resonemang och slutsatser brister. Dessa punkter redogör vi för nedan.

Inledningsvis vill vi påpeka att vi delar Indelningskommitténs slutsats om behovet av förändring inom statens förvaltning och regionernas organisation och inflytande. Vi anser därmed att arbetet med att uppnå en effektiv, transparent och folkligt förankrad ny organisation av landets län, landsting och regioner måste fortsätta.

De brister vi finner kan delas upp i fem kategorier:

Demokratisk förankring

- Hela arbetet har genomförts under den innevarande mandatperioden med avsikten att omedelbart förankra och genomdriva förändringen av landets organisation. Det innebär att OM beslutet tas att inleda ombildningen av 21 län, regioner och landsting till 6 före 2018 i avsikt att genomföras 2019 kommer befolkningen inte ens genom fria och allmänna val ges rätten att påverka beslutet. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**
- Förändringens natur är visserligen i första hand administrativ men påverkar ändå alla människor som idag lever utanför Stockholm, region Skåne och region Västra Götaland. Det påverkar vår identitet, vår huvudman avseende sjukvård, högre studier, regionala utvecklingsprogram och mycket annat som kommer att administreras av de nya regionerna. Med den nuvarande tidsplanen och i sin nuvarande form ges ingen möjlighet till enskilda människor att sätta sig in i eller ta ställning till detta. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**
- All makt utgår från folket! Det är kärnan i svensk demokrati. Trots det finns i Indelningskommitténs uppdrag och arbete ingenting om hur de nya regionerna skall styras eller hur det demokratiska inflytandet inom respektive föreslagen region skall se ut eller utövas. Det folkliga förtroendet för den nya regionindelningen kräver att den demokratiska ordningen är fastställd innan beslutet fattas så att den demokratiska makten över de nya regionerna säkerställs. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**

Samordning

- En av avsikterna med den nya regionindelningen är att samverka mellan statlig verksamhet och regional verksamhet skall underlättas. Det är en god tanke men då de statliga verksamheterna idag är organiserade i flera likartade men inte sammanfallande regionala indelningar kommer många av gränsdragningsproblemen att kvarstå. För att uppnå de samordningsvinster som önskas behöver samtliga statliga regionindelningar innefattas i arbetet och ställas om så att de harmoniserar med de föreslagna regionindelningarna i Indelningskommitténs förslag. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**
- Så fort beslutet att skapa de nya regionerna är fattat kommer all politisk och administrativ kraft läggas på internt arbete i respektive region vilket kommer att drabba interregional kommunikation och tillväxt. Det gör att genomförandeprocessen bör förlängas så att det finns tid och utrymme att hantera både intra- och inter-regionala frågor under genomförandefasen. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**

Ekonomi

- Ansvar för sjukvård, regional utveckling, lokaltrafik och högre utbildning omfördelas och centraliserar i och med regionsammanslagningarna. Det innebär att det ekonomiska ansvaret för dessa verksamheter kommer att omfördelas. All tidigare erfarenhet av statlig, regional och kommunal omfördelning av ansvar visar att kostnaderna bara undantagsvis följer med ansvaret. Som exempel kan nämnas skolans kommunalisering då ansvaret fördelades på kommunerna men resurserna i mer eller mindre hög grad stannade på regeringsnivå. Ett annat exempel är hemsjukvården då skatteväxlingen på många håll uppfattas som fördyrande för kommunerna. De ekonomiska frågorna och hur ansvaret respektive resurserna skall fördelas inom och mellan regionerna saknas i Indelningskommitténs arbete. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**
- Indelningskommittén pratar om flerkärnighet i förvaltningarna och utlokalisering av statliga verk till de olika regionerna samt att de nya stora regionerna får möjlighet till starkare tillväxt då de innehåller fler innevånare. Som exempel på detta pekar man på Sveriges tre tillväxtregioner Stockholm, Region Skåne och Västra Götaland som alla har stora befolkningsunderlag. Dock finns mycket forskning som stöder att relationen tillväxt och befolkningsunderlag är det omvända – det vill säga att städerna Stockholm, Malmö och Göteborg är tillväxtmotorerna och att respektive region ökar i befolkning på grund av det, inte tvärt om. Det innebär att de tre nya regionerna som samtliga saknar uttalad tillväxtmotor riskerar att drabbas av utarmning snarare än får chansen till likvärdig tillväxt. Frågan är: Kan en storregion utan naturlig ekonomisk motor skapa tillväxt och samtidigt lösa de uppgifter regionen är förpliktigad att klara av? **Tills den frågan är besvarad kan vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**

Likvärdighet

- En avsikt med den nya regionindelningen är att skapa likvärdiga regioner som på lika villkor kan agera mot staten och varandra. Samtidigt skall respektive region i och med det också få samma förutsättningar att bedriva likvärdig vård och åtnjuta likvärdiga villkor för utveckling och kompetensförsörjning via universitet och högskolor. Den nya indelningen skapar tre likvärdiga regioner (nya Skåne-regionen, Västra Götaland och Stockholm) som alla har universitet, sjukvård samt storstad i tillväxt, två svagare men jämnstarka regioner (Mitt och Ost) som är lika varandra i förutsättningar men båda saknar tillväxtmotorer i form av en naturlig centralort samt en förlorarregion (Norrland) som tillförs fler kvadratkilometer än människor. Dessa skillnader kan te sig kosmetiska idag men kan få enorma konsekvenser på sikt. Trots detta föreslås inga kompensatoriska regler eller verktyg i Indelningskommitténs arbete. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**
- Den process som föreslagits för kommuner ligger i ytterkant på respektive region och som av olika anledningar upplever att den vill tillhöra grenregionen är otydlig och djupt odemokratisk. Tanken är att man *först* ska bilda regionerna och att enskilda kommuner därefter får ansöka om att folkomrösta och/eller lämna sin region till förmån för en annan och att den ansökan då kan godkännas eller avslås beroende på om det är till gagn eller harm för de berörda regionerna. Det gör att vissa kommuner utan egentligt strategiskt värde (som till exempel Nordanstig) med stor sannolikhet kommer att få välja region mer eller mindre fritt medan kommuner av visst strategiskt värde (som till exempel Hudiksvall) med viss tvekan kommer ges möjligheten att välja och kommuner med avgörande strategiskt värde (som till exempel Sundsvall) inte kommer ges den möjligheten överhuvudtaget. Detta påvisar en uppenbar brist på likvärdighet mellan kommunerna och en likgiltighet inför de individuella medborgarnas demokratiska rättigheter. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**

Alternativa lösningar

- Poängen med regionsbildningen och Indelningskommitténs uppdrag var att säkerställa rationell, framtidssäkrad och likvärdig förvaltning av Sverige i syfte att säkra alla innevånarnas rätt och möjlighet till likvärdig samhällsservice. Indelningskommittén har fullgjort sin uppgift men frågan om huruvida detta är den bästa lösningen är inte utredd eller ens väckt. Ett förslag på effektiv förvaltning är att helt enkelt dela upp landstingens ansvar på stat och kommuner. Ett avskaffande av landstingen kan leda till att medborgarnas rätt till en likvärdig sjukvård garanteras då alla icke privata sjukhus skulle ha staten som gemensam huvudman. Det kan garantera allas rätt till likvärdig utbildning då staten skulle ha samma ansvar för all högre utbildning samt kan leda till ett större demokratiskt inflytande då avståndet mellan enskild medborgare och riksdagen skulle minska i och med avskaffandet av mellannivån. Detta och andra alternativ som möjligen och kanske till och med troligen kan uppnå det önskade resultatet både effektivare och snabbare är inte ens utrett. **Detta gör att vi inte förordar den föreslagna regionbildningen.**

Sammanfattningsvis: Indelningskommitténs arbete är gediget och, baserat på det givna uppdraget, väl genomfört. Vi finner dock i enlighet med resonemangen ovan att viktiga övervägande har förbigåtts, strategiska analyser saknas samt att den demokratiska och folkliga aspekten helt åsidosätts. Det är därför vår uppfattning:

Att Indelningskommitténs uppdrag bör breddas så att ovanstående frågeställningar kan adresseras.

Samt

Att genomförandet av en ny förvaltningsorganisation för de funktioner Indelningskommitténs arbete omfattar bör ske tidigast 2023.

Författat av Moderaterna i Nordanstig